

Renée Citroen

VRIJDAG 9 FEBRUARI 2018

Carlebach, wat te doen?

Al voor de #metoo-affaire was bekend dat de beroemde Amerikaanse componist van sjoelmelodieën Shlomo Carlebach een groot aantal vrouwen seksueel had misbruikt.

Het zong rond na zijn dood in 1994, maar net als bij vele andere mannen werd er niets mee gedaan. Nu komt de vraag op of we zijn liederen wel mogen blijven zingen. Er zijn allerlei meningen over, van nooit meer zingen tot één jaar wachten, of gewoon handhaven, want de man is al overleden en kan zich niet meer verdedigen.

Toen ik hier weer over las, onder andere op de websites van The Forward en JTA, ging ik meteen kijken of er in 'onze' *Nieuwe Hagada* ook melodieën van Carlebach staan. Nee, gelukkig niet, dat scheelt weer een beslissing. Maar in de *Siddur* van Beit Ha'Chidush, waar ik aan meewerkte, wél, en die heb ik ook vaak gezongen.

Wat te doen? Neshama, de dochter van Carlebach, voelt zeer mee met de slachtoffers van haar vader, maar roept op tot het aanpakken van de nog levende daders.

Anat Hoffman, voorvrouw van de Women of the Wall, die zich gesteund voelde door Carlebach, die altijd opkwam voor de rechten van de vrouw in de (orthodoxe) synagoge, vergelijkt hem met koning David, de psalmendichter, die ook geen heilige was, maar wel een held: "In het Jodendom bestaat gelukkig geen heiligenverering, en seksueel misbruik was nooit een barrière voor heldendom."

Ik denk ook aan al die oude meesters, schilders, componisten, van wie wij gewoon niet weten wat ze in hun privéleven deden, al denk ik niet dat Bach jongetjes misbruikte. Maar je weet het niet. De laatste keer dat ik op een mooie Picasso-tentoonstelling was, liep ik daar toch met gemengde gevoelens rond. Heel prachtig, maar ja, hoe hij zijn vrouwen en kinderen behandelde was echt niet oké.

Je wilt als slachtoffer niets te maken hebben met alles wat je aan de dader doet denken. Dat begrijp ik. Ik heb jarenlang geen zwarte laarzen gedragen, omdat mijn moeder herinneringen had aan zwarte 'moffenlaarzen'. Mijn vader kocht geen Duitse auto's en ik nog steeds niet. Dat duurt dus lang. Daarom is één jaar geen Carlebach-liederen zingen te kort. Eén jaar voor elk slachtoffer dan?

Ik zocht Carlebach maar weer eens op YouTube op. Wat kijk je daar nu anders naar! Ik vind hem eigenlijk behoorlijk pathetisch overkomen. Ik merk dat ik wel zonder zijn 'Od Avinu Chai' kan. Laten we van deze treurnis gebruikmaken om nieuwe componisten aan

bod te laten komen en natuurlijk met name vrouwen. Debbie Friedman z./ is een goed voorbeeld, die heeft ook fantastische liederen gecomponeerd. Maar waar blijven de jongeren? Kom op, laat zien dat je niet onderdoet voor die oudjes met een besmet verleden. Ik zal met overgave jullie songs (1) zingen.

(1) Mathieu Polak heeft voor de *Nieuwe Hagada* een aantal nieuwe Pesach-melodieën gecomponeerd. Een voorbeeld dat navolging verdient.